

USNESENÍ

Krajský soud v Brně rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu JUDr. Jana Zavřela a soudců JUDr. Petry Flídrové a JUDr. Jana Kolby ve věci

žalobkyně: **A. P.**, narozená XXXX
bytem XXXX
zastoupená advokátkou JUDr. Alexandrou Nováčkovou
sídlem Otmarova 185, 674 01 Třebíč

proti
žalovanému: **MI Estate s. r. o.**, IČO 08294208
sídlem Na Pankráci 310/60, 140 00 Praha 4
zastoupený advokátem JUDr. Jaromírem Štůskem, LL.M., Ph.D.,
sídlem Jandova 6, 190 00 Praha 9

o zrušení a vypořádání podílového spoluvlastnictví

o odvolání žalovaného proti rozsudku Okresního soudu v Třebíči ze dne 7. 9. 2023, č. j. 5 C 346/2022-73

takto:

- I. Rozsudek soudu prvního stupně **se** ve výroku IV **mění** tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.
- II. Ve výrocích V a VI **se** rozsudek soudu prvního stupně **mění** tak, že žalobkyně a žalovaný jsou povinni zaplatit České republice – Okresnímu soudu v Třebíči, každý z nich, na náklady řízení částku 8 821 Kč, a to do tří dnů od právní moci tohoto usnesení.
- III. Žalobkyně je povinna zaplatit žalovanému na náklady odvolacího řízení 1 681,90 Kč, a to do tří dnů od právní moci tohoto usnesení, k rukám zástupce žalovaného.

Odůvodnění:

1. Rozsudkem, který byl napaden odvoláním bylo zrušeno podílové spoluvlastnictví žalobkyně a žalovaného k pozemku parc. č. st. XXXX – zastavěná plocha a nádvoří, o výměře XXXX m², jehož součástí je stavba XXXX – rodinný dům, v obci Jaroměřice nad Rokytnou, k. ú. Jaroměřice nad Rokytnou, zapsaném na LV č. XXXX vedeném u Katastrálního úřadu pro Vysočinu, Katastrální pracoviště Třebíč a pozemku parc. č. XXXX – zahrada, o výměře XXXX m², v obci Jaroměřice nad Rokytnou, k. ú. Jaroměřice nad Rokytnou, zapsaném na LV č. XXXX, vedeném u Katastrálního úřadu pro Vysočinu, Katastrální pracoviště Třebíč (výrok I). Nemovitosti uvedené ve výroku I rozsudku byly přikázány do výlučného vlastnictví žalobkyně (výrok II), které bylo uloženo zaplatit žalovanému vypořádací podíl ve výši 217 470 Kč, do tří dnů od právní moci rozsudku (výrok III). Dále byl žalovaný zavázán zaplatit žalobkyni náhradu nákladů řízení ve výši 26 208 Kč k rukám její zástupkyně (výrok IV) a České republice náhradu nákladů řízení ve výši Shodu s prvopisem potvrzuje: Radka Bezděková

13 761 Kč na účet Okresního soudu v Třebíči (výrok VI), vše do tří dnů od právní moci rozsudku. Žalobkyně pak byla zavázána zaplatit České republice náhradu nákladů řízení ve výši 3 881 Kč na účet Okresního soudu v Třebíči do tří dnů od právní moci rozsudku (výrok V).

2. Proti výrokům IV, V a VI rozsudku soudu prvního stupně podal žalovaný odvolání, neboť měl za to, že soud prvního stupně při rozhodování o náhradě nákladů řízení neměl aplikovat zásadu úspěchu ve věci podle § 142 odst. 1 o. s. ř. Poukázal na stanovisko pléna Ústavního soudu ze dne 13. 9. 2023, sp. zn. Pl. ÚS - st. 59/23 - 1 (dále jen „stanovisko Ústavního soudu“), z něhož vyplývá, že zvláštní povaha řízení o vypořádání spoluvlastnictví, které může být zahájeno k návrhu kteréhokoliv z budoucích účastníků, vyžaduje, aby soud žádné ze strany náhradu nákladů řízení nepřiznával. Nejedná se totiž o klasické řízení sporné, kde strany stojí se svými nároky proti sobě a které ovládáno zejména zásadou kontradiktornosti. Postup podle ust. § 142 odst. 3 o. s. ř. má v řízeních typu iudicium duplex spíše penalizační charakter a lze jej uplatnit pouze ve výjimečných případech (šikanózní návrh, zneužití práva, obstrukční chování apod.). Takový postup soudu, odklánějící se od zásady nepřiznání náhrady nákladů řízení žádné ze stran, je chápán jen jako doplňkový mechanismus, který se uplatní pouze ve výjimečných případech. Žalovaný navrhl, aby odvolací soud změnil rozsudek soudu prvního stupně ve výroku IV tak, že žádný z účastníků nemá nárok na náhradu nákladů řízení a ve výrocih V a VI tak, že uloží žalobci i žalovanému nahradit České republice – Okresnímu soudu v Třebíči náklady tohoto řízení každému z 1/2, tj. částku 8 821 Kč.
3. Žalobkyně se k podanému odvolání vyjádřila tak, že v daném případě bylo namíste zavázat žalovaného k náhradě nákladů řízení z důvodu jeho obstrukčního chování. Poukázala na to, že ještě před zahájením jednání v soudní síni navrhovala žalovanému, že mu uhradí částku 300 000 Kč jako vyrovnání za zrušení podílového spoluvlastnictví a převedení jeho podílu na ni. Před zahájením soudního řízení byl žalovaný zcela nekontaktní a na žádný z přípisů žalobkyně či její právní zástupkyně nereagoval. V souvislosti s přístupem žalovaného bylo nezbytné přibrat do řízení znalce, který spoluvlastnický podíl na nemovitosti ocenil, a to částkou téměř o třetinu nižší, než kterou žalobkyně žalovanému navrhovala uhradit. Pouze v důsledku přístupu žalovaného vznikly v řízení náklady související s přibráním znalce. Žalobkyně uvedla, že soud prvního stupně postupoval správně, pokud jí přiznal náhradu nákladů řízení a navrhla, aby byl rozsudek soudu prvního stupně v odvoláním napadených výrocih potvrzen.
4. Krajský soud v Brně jako soud odvolací (§ 10 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, dále jen „o. s. ř.“) po zjištění, že odvolání bylo podáno v zákonné odvolací lhůtě (§ 204 odst. 1 o. s. ř.), osobou k tomu oprávněnou – účastníkem řízení (§ 201 o. s. ř.), a že směřuje proti rozhodnutí, proti němuž je odvolání přípustné (§ 201, § 202 o. s. ř. a contrario), přezkoumal napadené rozhodnutí v odvoláním napadených výrocih IV, V a VI o nákladech řízení, jakož i řízení jeho vydání přecházející a bez nařízení jednání k projednání odvolání (§ 214 odst. 2 písm. e/ o. s. ř.) dospěl k závěru, že odvolání je důvodné.
5. Právní moc výroků I, II a III (o zrušení podílového spoluvlastnictví, přikázání nemovitostí do výlučného vlastnictví žalobkyně a povinnosti žalobkyně zaplatit žalovanému na vypořádání částku 217 470 Kč) není odvoláním dotčena, neboť odvolání směřovalo pouze proti výrocih o nákladech řízení (§ 206 odst. 3 o. s. ř.).
6. Podle § 142 o. s. ř. účastníku, který neměl ve věci plný úspěch, přizná soud náhradu nákladů potřebných k účelnému uplatňování nebo bránění práva proti účastníku, který ve věci úspěch neměl (odst. 1). Měl-li účastník ve věci úspěch jen částečný, soud náhradu nákladů poměrně rozdělí, popř. vysloví, že žádný z účastníků nemá na náhradu nákladů právo (odst. 2). I když měl účastník ve věci úspěch jen částečný, může mu soud přiznat plnou náhradu nákladů řízení, měl-li neúspěch v poměrně nepatrné části nebo záviselo-li rozhodnutí o výši plnění na znaleckém posudku nebo na úvaze soudu (odst. 3).

7. Soud prvního stupně rozhodl o náhradě nákladů řízení mezi účastníky tak, že je mezi účastníky poměrně rozdělil. Svůj postup odůvodnil tím, že žalovaný nabyl svůj spoluvlastnický podíl za kupní cenu 180 000 Kč a následně se jej pokoušel prodat za 400 000 Kč. Motivem jeho jednání bylo zhodnocení finančních prostředků v rámci jeho podnikatelské činnosti. I když nelze, v obecné rovině, právo žalovaného takto jednat zpochybnit, vzal soud v úvahu, že žalovaný nereagoval na předžalobní výzvu žalobkyně a v průběhu řízení trval na vyplacení vypořádacího podílu ve výši 350 000 Kč, tedy asi o 62 % vyššího, než byla obvyklá cena vypořádacího podílu zjištěná znalcem. Jeho přístup nepovažoval za konstruktivní a směřující k vyřešení věci a dovodil, že žalobkyně byla k podání žaloby přinucena. Z těchto důvodů rozhodl, o povinnosti žalovaného podílet se na náhradě nákladů řízení vzniklých žalobkyni alespoň částečně, podle výsledku řízení. Na základě úvahy, uvedené pod bodem 8 odůvodnění svého rozhodnutí, pak dospěl k závěru, že žalobkyně byla úspěšná v řízení ze 78 % a žalovaný z 22 % a že žalobkyni tak přísluší právo na zaplacení 56 % nákladů řízení. Ve vztahu k nákladům vzniklých státu, v souvislosti s vyplacením znalečného Ing. Konvalinovi, rozhodl soud podle výsledku řízení (§ 148 odst. 1 o. s. ř.) tak, že zavázal žalobkyni k zaplacení nákladů státu v rozsahu 22 % a žalovaného v rozsahu 78 %.
8. Ze stanoviska Ústavního soudu vyplývá, že v řízení o zrušení a vypořádání spoluvlastnictví, majícím povahu iudicis duplicis, není-li žaloba zamítnuta, zpravidla nelze určit, který účastník měl ve věci plný úspěch (§ 142 odst. 1 o. s. ř.). Je proto obecným východiskem pro rozhodování o nákladech řízení, souladným s ochranou vlastnického práva podle čl. 11 odst. 1 a práva na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, aby žádný z účastníků neměl právo na náhradu nákladů řízení vůči jinému účastníku, ledaže by proto byly dány zvláštní důvody. Zvláštními okolnostmi konkrétního jedinečného případu může být např. obstrukční chování některého ze spoluvlastníků, nezáměr o konstruktivní vyřešení věci nebo šikanózní výkon práva; soud také může zohlednit, zda jde o řízení nalézací či odvolací. Šikanózním jednáním však není sama o sobě okolnost, že některý (nebo každý) ze spoluvlastníků navrhuje přikázání spoluvlastněného majetku do svého výlučného majetku. Zvláštní důvody tak mohou spočívat v tom, že některý z účastníků se bude v průběhu řízení dopouštět obstrukčního jednání; nebude dlouhodobě ochoten k dohodě, byť proti této dohodě neuplatní žádné rozumné důvody; bude opakovaně podávat opravné prostředky a v důsledku toho neúčelně zvyšovat náklady řízení apod.
9. Soud prvního stupně vycházel ze skutkových zjištění, že žalobkyně vlastní id. 11/12 předmětných nemovitostí a žalovaný je vlastníkem id. 1/12 těchto nemovitostí, a to na základě kupní smlouvy uzavřené dne 24. 6. 2022 mezi ním jako kupujícím a Z. Č. aj. H., jako prodávajícími, a to za kupní cenu ve výši 180 000 Kč. Mezi účastníky nebylo sporné, že předmětné nemovitosti užívá k bydlení žalobkyně se svou rodinou. Žalovaný souhlasil s přikázáním předmětných nemovitostí do výlučného vlastnictví žalobkyně, spornou mezi účastníky zůstala pouze výše vypořádacího podílu, náležejícího žalovanému jako náhrada za jeho spoluvlastnický podíl. Žalobkyně podala žalobu na zrušení a vypořádání podílového spoluvlastnictví u Okresního soudu v Třebíči dne 22. 12. 2022.
10. Z obsahu spisu odvolací soud zjistil, že žalovaný nabídl prodej 1/12 předmětných nemovitostí v elektronické dražbě za nejnižší podání ve výši 400 000 Kč, a to na základě usnesení exekutora o elektronické dražbě (§ 76 odst. 2 zákona č. 120/2001 Sb.). Do této elektronické dražby se nikdo nepřihlásil. Z tvrzení žalobkyně v žalobě vyplývá, že se pokusila kontaktovat žalovaného (tedy v době od června do prosince 2022), ten ji však odkázal na soudního exekutora. Z vyjádření žalovaného (čl. 26 spisu) vyplývá, že za svůj spoluvlastnický podíl žádal od žalobkyně částku 350 000 Kč a pokud s tímto žalobkyně nebude souhlasit, pak navrhoval zpracování znaleckého posudku. Před zahájením jednání před soudem prvního stupně oba účastníci žádali zpracování znaleckého posudku a uvedli, že následně bude možná cesta k mimosoudní dohodě. Po vypracování znaleckého posudku žalobkyně soudu sdělila, že dohoda uzavřena nebyla, že nežadají výslech znalce a poukázala na to, že u prvního jednání nabídla žalovanému vyšší částku, než kterou stanovil znalec ve znaleckém posudku. Žalovaný navrhl odročení nařízeného jednání z důvodu kolize, kterou doložil a uvedl, že se snažil s žalobkyní vykomunikovat uzavření smíru, ale

ta trvá na náhradě nákladů řízení, což je nepřijatelné s poukazem na současnou judikaturu Ústavního soudu. Následně žalovaný omluvil svou účast u dalšího nařízeného jednání a k tomu, že se snažil věc vyřešit smírně doložil e-mailovou komunikaci s žalobkyní.

11. Žalobkyně v odvolání poukázala na zvukový záznam jednání, z něhož mělo vyplynout, že nabízela žalovanému na výplatu jeho vypořádacího podílu částku 300 000 Kč. Odvolací soud, po seznámení se s tímto zvukovým záznamem, konstatuje, že právní zástupkyně žalobkyně navrhovala za účelem vypořádání k vyplacení částku 250 000 Kč.
12. Odvolací soud má na základě výše uvedeného za to, že se žalovaný se nedopouštěl jakéhokoliv obstrukčního jednání. Z prvního nařízeného jednání se řádně omluvil a důvod své neúčasti soudu doložil. K dalšímu nařízenému soudnímu jednání se sice nedostavil, ale nežádal již o jeho odročení. Z časového hlediska pak nelze učinit závěr, že žalovaný nebyl ochoten dlouhodobě k dohodě, neboť takový závěr neodůvodňuje celková doba soudního řízení ani doba mu předcházející. Žalovaný ve svých stanoviscích uváděl pouze věcné důvody, nijak nebránil zrušení a vypořádání podílového spoluvlastnictví, ani přikázání věci do výlučného vlastnictví žalobkyně, jen měl zájem na získání vyšší částky na vypořádací podíl, než kterou nabízela žalobkyně a následně nebyl ochoten přistoupit na požadavek žalobkyně platit jí náklady soudního řízení. K soudnímu řízení došlo pouze z důvodu, že účastníci měli rozdílné představy o výši vypořádacího podílu. Odvolací soud má za to, že zvláštní důvody, pro které by neměl být respektován názor vyslovený ve stanovisku Ústavního soudu, nebyly naplněny. Nespatřuje je ani v postupu žalovaného před zahájením řízení, pokud byl částečně nekontaktní a ani v tom, že odkázal žalobkyni na účast v elektronické dražbě, ve které chtěl svůj podíl na nemovitosti zpeněžit za nejvyšší možnou nabídku, minimálně však za částku 400 000 Kč.
13. Z výše uvedených důvodů odvolací soud změnil rozsudek soudu prvního stupně (§ 220 odst. 1 o. s. ř.) ve výroku IV tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení a ve výroci V a VI tak, že žalobkyně i žalovaný budou povinni zaplatit každý 1/2 nákladů státu ve výši 8 821 Kč.
14. O náhradě nákladů odvolacího řízení bylo rozhodováno již podle ustanovení § 142 odst. 1 o. s. ř., neboť předmětem odvolání byla jen otázka náhrady nákladů řízení. Odvolací soud vycházel z úspěchu žalovaného v odvolacím řízení (z tarifní hodnoty 26 208 Kč) a přiznal mu náklady řízení spojené s jeho zastoupením advokátem, a to za jeden úkon právní služby ve výši 1 090 Kč podle § 7 bod 5 vyhlášky č. 177/1996 Sb. o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (dále jen „advokátní tarif“), sníženou na jednu polovinu (§ 11 odst. 2 písm. c/ advokátního tarifu), jednu paušální náhradu hotových výdajů ve výši 300 Kč (§ 13 odst. 3 advokátního tarifu) a náhradu 21 % DPH 291,90 Kč, celkem 1 681,90 Kč. Tuto částku je žalobkyně povinna zaplatit žalovanému do 3 dnů od právní moci tohoto usnesení k rukám jeho zástupce (§ 160 odst. 1, § 149 odst. 1 o. s. ř.).

Poučení:

Proti tomuto usnesení není dovolání přípustné.

Brno 31. října 2023

JUDr. Jan Zavřel v. r.
předseda senátu